

Koncepcia zmien v justícii (námet)

Slovenská republika, ako demokratický a právny štát (čl. 1 ods.1 Ústavy SR), pretransformoval do ústavného práva režim medzinárodných dohovorov o ľudských právach a základných slobodách, zakotvil právo na prístup k nezávislému a nestrannému súdu, na spravodlivý proces a na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov.

Osobitný význam sa v rámci úpravy práva na súdnu ochranu pripisuje tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, čo môže ohroziť uvedené ústavné právo vo svojej podstate a tým ohroziť účinnosť a dôveryhodnosť justície, ktorá je značne nízka.

Navrhuje sa pokračovať v zmene podmienok výkonu súdnictva, ktorej účelom je zabezpečiť v záujme občanov, právnických osôb a štátu prijatie účinných opatrení umožňujúcich včasné vykonanie spravodlivosti (v primeranej lehote) nezávislým a nestranným súdom.

Je všeobecne verejne známa skutočnosť o dlhotrvajúcej a sústavnej kritike súdnictva pre problémy v oblasti vymožitelnosti práva, ktorá sa prejavuje vo výrazne nízkej dôveryhodnosti súdnictva u občanov.

Sudcovský stav dlhodobo poukazuje na skutočnosť, že nie sú dôsledne odstránené príčiny, ktoré majú za následok značne sťažené podmienky výkonu súdnictva čo má zásadný vplyv na efektivitu činnosti súdov pri ochrane základných práv a slobôd občanov i právnických osôb odstraňovaním dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty účastníkov konania.

Ústava zakotvuje pre účastníkov súdneho konania ústavné oprávnenie na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov nezávislým a nestranným súdom (čl. 46, 48 ústavy). Ide o úpravu zodpovednosti štátu, t. j. všetkých orgánov verejnej moci (zákonodarnej, výkonnej, súdnej) v rámci svojej pôsobnosti zabezpečiť podmienky na realizáciu týchto ústavných oprávnení.

V súčasnosti naďalej pretrvávajú dlhoročné nedostatky v podmienkach potrebných pre náležitý výkon súdnictva, spočívajúci najmä v personálnom poddimenzovaní a nedostatočných priestorových podmienkach niektorých súdov, ktoré sú nadmerne zaťažené výrazne zvýšeným nápadom a zostatkom vecí. **Objektívne je stav podmienok výkonu súdnictva konštatovaný v uznesení Súdnej rady SR č. 502 z 24.6.2015** k „Analýze súdov o počte a stave vybavovania jednotlivých agend na súdoch“ (zvýšený nápad o viac ako tretinu – v roku 2010 nápad 1 206 224 vecí, v roku 2014 1 386 622 vecí).

Ústavná zodpovednosť štátu za efektívny výkon spravodlivosti je nespochybniteľný, pričom účinná náprava je možná len realizáciou súčinnosti všetkých zložiek štátnej moci (zákonodarná, výkonná a súdna).

Náprava pretrvávajúcich nedostatkov si vyžaduje najmä prioritné a urýchlené určenie optimálneho a funkčného modelu súdneho oddelenia, zohľadnenie špecifik jednotlivých súdov pri personálnom dobudovaní súdov, odstránenie nedostatkov priestorovej poddimenzovanosti niektorých súdov, legislatívne zmeny ústavnou úpravou obligatórneho zániku funkcie sudcu pri dosiahnutí určeného veku, zákonnej úpravy ďalšej pôsobnosti súdnej rady na základe ústavného

zmocnenia, analýzu účinnosti zákonnej úpravy zodpovednosti sudcov, legislatívne zmeny v podobe tzv. odklonov určitých vecí z pôsobnosti súdov a čiastočné legislatívne úpravy v statusovom zákone sudcov, v zákone o súdoch.

Účinný návod na odstránenie nedostatkov v justícii (dlhodobo nahromadené problémy) vyplýva aj z medzinárodných dokumentov týkajúcich sa podmienok výkonu súdnictva v krajinách Európskej únie. Bez ich riešenia je vylúčené zlepšiť efektívnosť a kvalitu súdnictva.

Odporúčanie CM/Rec (2010)12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť (prijaté Výborom ministrov Rady Európy 17.11.2010) pri problematike zdrojov na výkon nezávislého súdnictva uvádza o. i. **„každý štát musí poskytnúť dostatočné zdroje a zariadenia a vybavenie súdov**, aby súdy mohli fungovať v súlade so štandardami ustanovenými v čl. 6 Dohovoru a tiež aby sa umožnilo sudcom efektívne pracovať... **Súdy musia mať pridelený dostatočný počet sudcov a náležite kvalifikovaného podporného personálu (body 33, 35).**

Európska sieť súdnych rád (ENCJ) na svojich valných zhromaždeniach (hlavný orgán) **schválila viaceré deklarácie** týkajúce sa podpory efektívnych súdnych systémov (Haagská deklarácia z júna 2015), nezávislosti a zodpovednosti súdnictva (Sofijská deklarácia z r. 2013), o príležitostiach pre súdnictvo v súčasne ekonomickej klíme (Vilniuská deklarácia z r. 2011) a súčasne boli odsúhlasené správy „k bezprieťahovosti 2010-2011“, „justičná reforma v Európe – správa 2011-2012“, správa k financovaniu súdov a zodpovednosti (2006-2007) a materiál „Kvalita a prístup k spravodlivosti: Správa 2009-2010“.

Z týchto dokumentov ENCJ, týkajúcich sa oblastí podmienok výkonu súdnictva, vyplývajú nasledovné skutočnosti: „Sudcovia a súdne rady by mali byť úzko zapojení do tvorby a realizácie plánov reforiem justície a súdneho systému... nezávislé a zodpovedné súdnictva sú nevyhnutnou súčasťou kvalitných, efektívnych a účinných súdnych systémov a predpokladom **pre dobre fungujúcu oblasť spravodlivosti v Európskej únii...** finančná stabilita, istota funkčného obdobia a administratívna nezávislosť sú nevyhnutnými zárukami nezávislej a nestrannej justície... vyžaduje sa **prijatie opatrení zameraných na zvýšenie efektívnosti súdov** – prehodnotenie mapy súdnictva, **zavedenie a reformácia postupov a vnútornej organizácie súdov**, ako aj integrácia inovatívnych informačných a komunikačných technológií... má sa podporovať investovanie do správy justície a moderných technológií a **posilňovanie ľudských zdrojov** na súdoch... bezprieťahovosť musí byť v rovnováhe voči ostatným aspektom sudcovského výkonu, kvalita rozhodovacej činnosti by mala mať najvyššiu prioritu... **na dosiahnutie bezprieťahovosti**, vo výkone súdnictva je **potrebná spolupráca zo strany výkonnej a zákonodarnej zložky moci**, súdnych rád, správ súdov, sudcov a súdneho personálu... **súdne rady** by mali dosiahnuť bezprieťahovosť prostredníctvom **analýzy problémov** svojich justičných systémov, identifikáciou nápravných opatrení... zavedenie systémov riadenia kapacity s cieľom **vytvárať rovnováhu medzi zaťaženosťou sudcov a kapacitou**, zväčšenie súdov a prerozdelenie sudcov, **sudcom treba poskytnúť všetku nevyhnutnú podporu vrátane**

riadne kvalifikovaného personálu... pri financovaní súdov, súdnictvo by malo byť úzko zapojené do rozpočtového procesu“.

Zároveň sa odporúča v oblasti hodnotenia sudcov nasledovné:

V tých štátoch, v ktorých súdne orgány vytvorili systém hodnotenia sudcov, takéto systémy musia byť **založené na objektívnych kritériách**, ktoré sú zverejnené. V rámci hodnotenia majú mať sudcovia možnosť vyjadriť svoj názor na ich aktivity, ako aj na vyhodnotenie týchto aktivít, prípadne namietat' takéto hodnotenie na nezávislom orgáne, resp. na súde. Je možné zaviesť **systém hodnotenia sudcov súdnymi orgánmi**, s cieľom prispieť k efektívnosti výkonu spravodlivosti a neustáلهo zlepšovania jeho kvality (**Odporúčanie CM/Rec (2010)12 – body 42, 58**).

Keď sa hodnotí výkon sudcu, **musí byť zaručená nezávislosť** súdnictva a súčasťou hodnotenia **nesmie byť** posudzovanie alebo **preskúmvavanie sudcovských rozhodnutí...** kvalita výkonu súdnictva je prvoradá a musí sa posudzovať vo vzťahu ku všetkým aktivitám, ktoré sudca vykonáva (**správy ENCJ o manažmente kvality a o súdnom výkone a manažmente – roky 2007-2008**).

Benátska komisia (Poradný orgán Rady Európy pre ústavnú záležitosť) v správe o nezávislosti súdneho systému - nezávislosť sudcov (marec 2010) uviedla, že „za účelom zachovania nezávislosti súdneho systému dlhodobu i krátkodobu **je nevyhnutné súdom poskytnúť zdroje, ktoré umožnia súdom a sudcom plniť zásady ustanovené v čl. 6 Dohovoru a v jednotlivých ústavách** a vykonávať svoje povinnosti s integritou a efektívnosťou, ktoré sú nevyhnutné pre upevňovanie dôvery verejnosti v justíciu a právny štát. Primeranosť financovania by tiež mala byť posudzovaná v širokom kontexte všetkých zdrojov, ktoré by mal súdny systém mať k dispozícii za účelom splnenia týchto požiadaviek a zaslúženia si uznania ako separátne a štátne moc. **Je povinnosťou štátu poskytnúť súdnemu systému adekvátne finančné zdroje a ani v čase krízy nesmú byť ohrozené** riadne fungovanie a nezávislosť súdnictva. Súdby by nemali byť financované na základe diskretných rozhodnutí štátnych orgánov, ale **pevne na báze objektívnych a transparentných kritérií**. Rozhodnutia o rozdelení prostriedkov pre jednotlivé súdy by mali **čo najprísnejšie zohľadniť princíp nezávislosti súdnictva** (časť III bod 7 – rozpočet súdov – body 52, 53, časť IV závery – bod 9).

Postavenie Súdnej rady SR na základe novely ústavy od 01. 09. 2014, (ktorá rozšírila pôsobnosť súdnej rady) **sa výrazne posilnilo**, čo vyplýva z účelu sledovaného ústavodarcom pri tejto novele, kde je uvedené o. i. „navrhuje sa koncepčná zmena ústavných právomocí Súdnej rady SR, ktorá jednak posilní jej postavenie ako orgánu sudcovskej legitimacy a ktorá súčasne zvýrazní jej zodpovednosť za správu súdnictva ... . Rozšírenie pôsobnosti Súdnej rady SR má prispieť k riešeniu dlhodobu nahromadených problémov a k zlepšeniu efektívnosti a kvality výkonu súdnictva“ (**všeobecná časť dôvodovej správy, osobitná časť dôvodovej správy – bod 8 novely ústavy**).

Ústavný súd nasledovne charakterizoval postavenie súdnej rady. „Súdna rada Slovenskej republiky je osobitný nezávislý ústavný orgán súdnej moci garantujúci predovšetkým nezávislé postavenie súdnej moci a sudcovskú legitimitu, zodpovedajúci za chod súdnictva, správu

súdnej moci a súdnictva, ako aj transparentnosť súdnictva, a tak by mal byť plnohodnotným partnerom moci zákonodarnej a výkonnej“ (PL ÚS 2/2012 z 18.11.2015).

Súčasná situácia problémov justície, ktorá sa prejavuje najmä v oblasti sťaženej vymožitelnosti práva a nízkej dôvery občanov si nevyhnutne vyžaduje systémové opatrenia prioritne v nasledovných oblastiach.

1. Personálny stav

- a) **pri rozhodovaní o personálnom dobudovaní** súdov (vzhľadom na mnohoročné skúsenosti so sťaženými podmienkami výkonu súdnictva v tejto oblasti) **prioritne obsadzovať najviac zaťažené sudy** – OS Bratislava I, OS Košice I, II, KS Bratislava, KS Košice a následne ostatné krajské sudy a okresné sudy v sídle krajského súdu.
- b) **odstránenie personálnej poddimenzovanosti optimalizáciou** sudcovského stavu obligatónym **zohľadnením**, že zo zákonných dôvodov je časť sudcov povinná znížiť rozsah svojho výkonu súdnictva, t.j. súdenie (plnenie zákonných povinností na úseku riadenia a správy súdov, sudcovskej samosprávy, revízných oddelení, v disciplinárnych senátoch).
- c) v zákone upraviť **obligatórny mechanizmus doplnenia** sudcovského stavu na každom súde pri znížení jeho personálneho obsadenia, okrem situácie, keby došlo na príslušnom súde k výraznému poklesu nápadu a zostatkov vecí.
- d) **zakotviť v zákone základnú organizačnú štruktúru sudcovského oddelenia** (obligatórne zloženie oddelenia sudcu na okresnom súde pozostávajúce z jedného sudcu, jedného VSÚ, 1 administratívneho asistenta), ponechať súčasnú úpravu ďalších súdnych oddelení. Na odvolacích súdech a najvyššom súde analogicky zabezpečiť pre každého sudcu jedného VSÚ a jedného administratívneho asistenta pre senát.

2. Materiálno-technické vybavenie

Prioritne vyriešiť nedostatočné priestorové vybavenie Najvyššieho súdu SR – najvyššieho orgánu výkonu súdnictva (napr. vystaňovaním MS SR z budovy), Okresného súdu **Bratislava I, štyroch súdov v sídle Krajského súdu Košice**. Nevyhnutnosť urýchlenného riešenia vyplýva z rozsiahlych materiálov Súdnej rady SR, správ revízných oddelení, stanovísk orgánov správy súdov, sudcovskej samosprávy a projektovej dokumentácie.

3. Legislatívna úprava

- a) **Ústava SR** (zakotvenie zániku funkcie sudcu pri dosiahnutí veku – 67-70 rokov)
- b) **Ústavný zákon č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch ústavných činiteľov** (zrovnoprávniť platové ohodnotenie predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu i generálneho prokurátora s platovými pomermi predsedu Súdnej rady SR)
- c) **Zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku NR SR** zakotviť oprávnenie predsedu Súdnej rady SR v účasti na rokovaní orgánov parlamentu zhodne ako u predsedu Najvyššieho súdu SR a generálneho prokurátora.
- d) **Schváliť zákon o tzv. justičnej štátnej službe zakotviť definitívu** u osôb, ktoré participujú na výkone súdnej moci, ktorým sa zabezpečí zastabilizovanie kvalifikovaného odborného justičného aparátu.

Je potrebné **prihliadnuť na ústavnú úpravu čl. 142 ods.2 ústavy a zároveň nepripustiť platovú diskrimináciu** vo vzťahu k administratívne mu aparátu v najvyšších orgánoch zákonodarnej a výkonnej moci (kancelária NR SR, prezidenta republiky, ústavného súdu, úrad vlády).

Výkon súdnictva má svoje špecifiká, ktoré sa musia nevyhnutne prejavovať v osobitnej právnej úprave administratívneho aparátu, čím sa zabezpečí jeho potrebná odborná

úroveň, požadovaná pre efektívny výkon súdnictva (predpoklady na výkon funkcie, kariérny rast, úprava zodpovednosti, sociálneho zabezpečenia, nediskriminačného platového ohodnotenia a pod.).

e) **Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch**

- 1/ V **zákone zakotviť definíciu sudcovského oddelenia** (jeho zloženie) – t. j. na okresnom súde 1 sudcu, 1 VSÚ, 1 administratívny asistent, na krajskom súde v senáte odvolacieho súdu traja VSÚ a jeden administratívny asistent, na Najvyššom súde SR právo sudcu na viacerých asistentov. Ponechať zákonnú úpravu ďalších súdnych oddelení.
- 2/ **Upraviť ustanovenia o rozvrhu práce súdu** (v záujme včasného reagovania na zaťaženosť súdov a sudcov pri súčasnom zabezpečení práva občana na spravodlivé a včasné konanie. Vo veciach, ktoré už boli pridelené a sú splnené zákonné podmienky na prerozdelenie len podľa kritéria zabezpečenia rovnomerného zaťaženia sudcu, t.j. vypustiť v týchto prípadoch náhodné prerozdeľovanie vecí technickými prostriedkami.
- 3/ **Zakotviť obligatórny mechanizmus automatického doplňovania** uvoľneného miesta sudcu na príslušnom súde pri znížení personálneho stavu sudcov. Pravidlo by sa neuplatnilo len vtedy, ak by na príslušnom súde došlo k výraznému poklesu nápadu a zostatkov vecí. Uvedeným pravidlom sa musí zabezpečiť, aby predseda príslušného súdu mohol vyhlásiť výberové konanie spravidla najmenej 9 mesiacov pred obdobím, než dôjde k zníženiu stavu sudcov.

f) **Zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky**

Novela ústavy (účinná od 1.9.2014) si vyžaduje ďalšie zákonné úpravy v pôsobnosti súdnej rady, na základe ústavného splnomocnenia v zmysle čl. 141a ods.11 Ústavy SR.

- 1/ **Úprava zákonných kritérií, t.j. náležitosti rozhodnutia súdnej rady** pri zabezpečovaní plnenia úloh verejnej kontroly súdnictva podľa **čl. 141a ods.5 písm.a/ ústavy**, ktoré zabezpečia oprávnenie súdnej rady predkladať vláde a Národnej rade SR návrhy na riešenie legislatívnych, personálnych a materiálnych podmienok výkonu súdnictva.
- 2/ **Upraviť kritériá** pri realizácii oprávnenia súdnej rady vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu (**predkladať vyjadrenie vláde**) a pri predkladaní stanoviska k návrhu rozpočtu súdov národnej rade aplikovať kritéria zákona o štátnom rozpočte (ústavná kompetencia podľa **čl. 141a ods.5 písm. h/ ústavy**).
- 3/ **Upraviť proces pôsobnosti** súdnej rady zakotvenej v § 4 ods.1 písm.i/ úpravou oprávnenia súdnej rady na **predchádzajúce prerokovanie** riešenia rozvoja ľudských zdrojov s ministrom spravodlivosti.
- 4/ Zakotviť oprávnenie súdnej rady na **legislatívnu iniciatívu v oblasti justície** (analogické oprávnenie dané prokuratúre).
- 5/ Zakotviť **vykonávanie dohľadu súdnej rady** nad činnosťou disciplinárnych senátov. Vytvoria sa podmienky na sústavnú kontrolu činnosti týchto orgánov z dôvodu zabezpečenia plynulosti konania pred disciplinárnym senátom.
- 6/ Zakotviť **oprávnenie súdnej rady organizačne a technicky zabezpečiť činnosť disciplinárnych senátov**. Je nevyhnutné komplexnou zákonnou úpravou jednotlivých okruhov činností súdnej rady zabezpečiť ústavou požadovaný zásadný vplyv súdnej rady v otázkach legitimacy súdnej moci. Organizačné a technicky zabezpečenie činností týchto orgánov komplexne musí prislúchať súdnej rade a nie najvyššiemu súdu, ktorý je orgánom výkonu súdnictva,. Rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti ústavných činiteľov (sudcov) nie je výkonom

súdnictva a disciplinárny senát nie je súčasťou sústavy súdov. Podľa judikatúry ÚS ide o orgán súdneho typu, ktorý predstavuje prvok samosprávy riadenia súdov.

7/ **Pri úprave zasadnutí** Súdnej rady SR (§§ 6-8) v záujme zabezpečenia dôstojnosti jej zasadnutí (nepripustiť rušenie riadneho zasadnutia) upraviť obmedzenie práva na šírenie informácií (čl. 26 ods.4 ústavy) **analogickou úpravou** základného práva sudcu (§ 34 ods.4 zák. č. 385/2000 Z. z.) a oprávnenia sudcu **na zabezpečenie dôstojnosti** pojednávania (§§ 116-117 O.s.p.), **zohľadňujúc zákonnú úpravu** zákazu zverejňovania tváre sudcu a príbuzných, jeho bydliska a primeraného utajenia týchto údajov (§ 34 ods.7 zák. č. 385/2000 Z. z.) – **viď. II. ÚS 28/96, III. ÚS 169/03, II. ÚS 7/00.**

8/ Upraviť zákonom **organizačnú štruktúru kancelárie súdnej rady**, obdobne ako pri kanceláriách vrcholných orgánov ďalších zložiek štátnej moci (výkonnej, zákonodarnej, ústavného súdu), keďže rozsah pôsobnosti zverenej súdnej rade **vylučuje efektívne plnenie** úloh kancelárie pri jej súčasnom personálnom a materiálnom vybavení (napr. nasledovné oddelenia) – pre zabezpečenie výkonu verejnej kontroly súdnictva, pre realizáciu personálnych kompetencií súdnej rady, ekonomiky a rozpočtu, legislatívy, všeobecné oddelenie. Pracovníkov kancelárie zahrnúť do zákona o justičnej štátnej službe a súčasne vyriešiť platové ohodnotenie nediskriminačným spôsobom (analogicky podľa úpravy pracovníkov kancelárií ostatných orgánov štátnej moci).

9/ Úprava **hlasovania per rollam** na neverejných zasadnutiach (v menej závažných veciach v záujme operatívneho, t.j. včasného rozhodovania).

g) Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach

Je potrebné novelizovať nasledovné ustanovenia zákona:

1/ § 12 (**doplniť**, že sa vykonáva vyhodnotenie počas dočasného pridelenia sudcu)

2/ § 14 ods.2 (**vypustiť** psychologické posúdenie pri kariérnom raste sudcov)

3/ § 21 ods.5 (**spresniť** formuláciu, aby bolo zrejmé, že odchodné nepatrí, len ak je začaté disciplinárne konanie pre skutok, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu) - § 18 ods.1 písm.c/

4/ § 27 (**rozšíriť údaje** výkazu o ďalšie kvantitatívne ukazovatele týkajúce sa výkonu súdnictva; upraviť zákonne, že tento štatistický výkaz sa týka len **kvantitatívnej stránky** rozhodovania sudcov).

5/ § 27c (**doplniť**, že pri hodnotení sudcu sa musí vychádzať aj z výsledkov rozhodovania v obťažných sporoch, t.j. **kvalitatívna stránka** výkonu súdnictva, pričom **súdna rada po dohode s ministrom spravodlivosti definuje** rozdielnosť obťažnosti sporov v každej súdnej agende. Je potrebné **vychádzať z kritérií** ústavného súdu upravujúceho otázku **zložitosti sporov pri riešení** ústavných sťažností na bezprieťahovosť konania **podľa čl. 48 ods.2 ústavy**, t.j. právna a faktická (skutková) zložitost' veci (**napr. II. ÚS 26/95, II. ÚS 41/97, I. ÚS 92/97, III. ÚS 29/02, III. ÚS 118/03**).

6/ § 41 ods.1 (pri rozhodovaní o práci v domácom prostredí **posilniť postavenie** sudcovskej samosprávy ako bolo v predchádzajúcej úprave – t.j. rovnováha pri realizácii súčinnosti orgánov správy súdov a sudcovskej samosprávy)

7/ § 65 a nasl. (platové pomery)

Vyriešiť výrazne rozdielne platové ohodnotenie medzi sudcami Najvyššieho súdu SR (špeciálny príplatok prislúcha len sudcom trestného úseku, ktorí rozhodujú o odvolaní voči rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu). Všetci sudcovia

najvyššieho súdu totiž splňajú zhodné ústavné a zákonné kritériá na výkon funkcie na najvyššom orgáne výkonu súdnictva (čl. 143 ústavy).

Výlučne najvyšší súd má danú kompetenciu (na rozdiel od ostatných súdov) **zabezpečovať zjednocovanie rozhodovacej činnosti** všeobecných súdov.

Je preto potrebné **zaviesť osobitný príplatok za túto** uvedenú zákonom upravenú **špecializáciu** sudcov najvyššieho súdu **pri súčasnom primeranom znížení príplatkov za rozhodovanie v odvolacej agende Špecializovaného trestného súdu** (napr. na úroveň 20-30 % namiesto súčasných 66 %). Nevyžadovalo by si to pravdepodobne navýšenie prostriedkov, keďže zníženie uvedeného príplatku by mohlo byť realizované v rozsahu, ktorý zabezpečí vyplácanie oboch príplatkov (za zjednocovanie rozhodovacej činnosti a za rozhodovanie o odvolaní proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu). Zároveň sa zabezpečí reálne motivácia pre sudcov nižších stupňov v rámci celého Slovenska uchádzať sa o uvedenú najvyššiu sudcovskú funkciu (výraznejší rozdiel v platovom ohodnotení sudcov najvyššieho súdu oproti ostatným sudcom).

- 8/ § 68 ods.6 (**funkčné príplatky predsedu a podpredsedu NS SR – novelizovať ústavný zákon č. 120/1993 Z. z. – 24 ods.2,3 určením príplatku z priemerného platu sudcu u podpredsedu vo výške 30 % (viď zhodne ako 1 námestník GP) a u predsedu 35 %.**

- 9/ **Vypustiť § 70.** Zakotvuje neakceptovateľný princíp výkonu činností bez možnosti odmeňovania.

- 10/ §78a ods. 1 **vypúšťa sa z textu formulácia** „až do výšky jeho funkčného platu“. Uvedené ustanovenie upravuje motivačný prvok možnosti priznania odmeny pri splnení zákonných kritérií, takže pri rozsahu úspor je nevhodné obmedziť nominálnu výšku odmeny. Týmto spôsobom sa vždy zabezpečí, že sa nepožaduje navýšenie prostriedkov zo štátneho rozpočtu, lebo je prípustné poskytnúť odmeny, len ak došlo k finančným úsporám.

- 11/ § 93 a nasl. (**sociálne zabezpečenie**)

Zaviesť možnosť predčasného príplatku k dôchodku sudcu za podmienky, že vykonával súdnictvo najmenej 25 rokov, na ktorý by vznikol nárok nadobudnutím práva sudcu na občiansky dôchodok.

Praktické poznatky preukazujú aj existenciu **tzv. vyhorenia časti sudcov**, ktorí dlhoročne vykonávajú náročnú ústavnú funkciu.

Je preto žiaduce, aj **v zmysle medzinárodných štandardov** (odporúčanie CM/Rec (2010)12 Výboru ministrov Rady Európy z roku 2010 – bod 50) **umožniť sudcom na základe žiadosti skorší odchod do dôchodku.**

Nový inštitút **umožní prirodzenú personálnu obmenu** sudcovského stavu príchodom tzv. nevyčerpaných sudcov a zároveň **je to ekonomicky úsporné**, keďže noví sudcovia majú nárok na výrazne nižší nástupný plat a odchádzajúci sudcovia budú sústavne poberať už iba nižší príplatok k dôchodku.

- 12/ § 116 a nasl. - **disciplinárne previnenie**

a/ **Vypustiť** disciplinárne previnenie u predstaviteľov orgánov riadenia a správy súdov za porušenie povinnosti orgánu správy súdu (**vzhľadom na ústavnú úpravu čl. 147 ods.1 ústavy** o dôvode zániku funkcie sudcu odvolaním len pre čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, t.j. nie pre porušenie povinnosti mimo výkonu súdnictva).

Výkonom funkcie sudcu podľa judikatúry je len realizácia jeho oprávnenia pri výkone súdnictva podľa čl. 142 ods.1 ústavy (t.j. rozhodovacia činnosť sudcu pri realizácii jeho pôsobnosti).

- b/ **Upraviť prípustnosť postihu sudcov za priestupky len rozhodnutím disciplinárneho senátu, resp. príslušného predsedu súdu.** Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva **prípustnosť stíhania** sudcu, ako ústavného činiteľa, **len orgánom súdneho typu** (ktorým je disciplinárny súd), keďže takýmto orgánom nie je **správny orgán** v právnom poriadku SR, keďže „**nie je nezávislý** od výkonnej moci z pohľadu čl. 6 ods.1 Dohovoru“ (napr. **PL ÚS 12/97, PL ÚS 7/00, PL ÚS 7/02, PL ÚS 10/05**).
- c/ **Realizovať ďalšie úpravy v oblasti zodpovednosti sudcov len na základe komplexnej analýzy účinnosti doterajšej zákonnej úpravy**, ktorá musí zabezpečiť dôsledné rešpektovanie medzinárodných štandardov krajín EÚ a súčasne ústavnú úpravu funkčnej imunity sudcov (čl. 148 ods.4 ústavy).
- d/ § 119a ods.3 – **vypustiť** dvojnásobný počet kandidátov
- e/ **vypustiť** ustanovenie § 119 ods. 4, ktoré upravuje, že činnosť disciplinárnych senátov zabezpečuje najvyšší súd. Uvedené oprávnenie je potrebné presunúť na súdnu radu, aby to korešpondovalo s jej ústavným postavením.

h) Príprava novelizácie ďalších procesných, resp. hmotnoprávných predpisov

Pripraviť legislatívne zmeny v podobe tzv. odklonov určitých vecí z pôsobnosti súdov, t. j. **najmä tých**, ktoré stratili charakter sporov a majú už len povahu administratívnych postupov. **Ide napr.** o prevedenie agendy obchodného registra na živnostenské úrady, zmena konštrukcie exekučného konania tak, aby neprebiehalo konanie po celý čas vykonávania exekúcie na súdoch a u exekútorov, ale aby do konaní prebiehajúcich exekútorov vstupovali súdy len na základe osobitných žalôb, zavedenie inštitútu povinnej mediácie v prípade nárokov vyplývajúcich zo spotrebiteľských zmlúv do výšky istiny 1000 eur, prevedenie rozhodovania vo veciach nedoplatkov telekomunikačných operátorov na Telekomunikačný úrad (**požiadavka Súdnej rady SR schválená uznesením č. 502 z 24.6.2015**).

Navrhujeme časový harmonogram systémových opatrení

- 1. Odstránenie personálnej poddimenzovanosti – k 1.7.2017**
- 2. Náprava materiálno-technických nedostatkov (priestorová poddimenzovanosť uvedených súdov) – najneskôr k 31.12.2017**
- 3. Legislatívne zmeny – k 1.7.2017**

V Bratislave 16.3.2016

JUDr. Jana Bajánková
predsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky